

Een bulletin uitgegeven
voor de bewoners van Frederiksoord
en omgeving

DE STAR

star.frederiksoord@home.nl

Hernieuwde uitgave
Jaargang 7 · Uitgave 2 · april 2013

Op weg naar Werelderfgoed Frederiksoord Nu

FREDERIKSOORD – We hebben een bewogen kwartaal achter de rug. Heel veel mensen binnen de kolonie maar zeker ook heel veel mensen buiten de kolonie hebben zich ingezet om De Koloniehof de Museumprijs te laten winnen. Tot op het laatste moment was het spannend.

Helaas hebben wij niet gewonnen. We feliciteren het Joods Historisch Museum van harte. De aandacht voor de Koloniehof is geweldig geweest. Ook De Star heeft van de actie geprofiteerd want er is een groot aantal abonnementen voor de digitale versie aangevraagd.

Minder fraai zijn de ontwikkelingen rond Hotel Frederiksoord. Wat iedereen zag aankomen, is gebeurd. De huurders van ons prachtige hotel hebben het niet gered. Laten we hopen dat er snel een nieuwe, gastvrije huurder gevonden wordt want ons hotel moet gewoon open zijn. Zoals bijvoorbeeld de historische foto laat zien.

De fotoprijsvraag toonde in de vorige editie een historische foto die door weinig mensen herkend werd. Alleen Tinus Hoogenkamp herkende in de foto De Friesche Brug.

Tinus krijgt als winnaar het boekje 'Een steen in de vijver'.

Door Jan Bovenkamp werden we geattendeerd op het feit dat de rode beuk waaruit Het Witte Wief 'bij camping De Moesberg gesneden' is, geen 85 jaar maar zeker 185 jaar oud is. Jan zegt hierover: 'Ik ben daar geboren op 30-09-1949 toen mijn ouders en opa en oma daar een boeren bedrijf hadden met koeien en varkens. Mijn opa vertelde mij toen hij een kleine jongen was dat de beukenboom ongeveer

60 jaar oud was. Hij is geboren op 1 september jaar 1879. Opa is in het jaar 1973 op 93 jarige leeftijd overleden.' Waarvan akte.

We wensen u weer veel leesplezier en natuurlijk zijn reacties en suggesties heel erg welkom op steeds star.frederiksoord@home.nl. Via dit e-mailadres kunnen belangstellenden buiten Frederiksoord en Wilhelminaord een digitale versie van De Star aanvragen. Denk u erom dat u bij e-mailadres wijziging dit even aan ons doorgeeft? In Museum De Koloniehof is altijd een papieren versie verkrijgbaar.

Hijlco Komen en Jan Jansen

AGENDA

Elke zaterdag in de even weken

Biologische boerenmarkt naast De Koloniehof

Weekend 17 en 18 april

Lente Fair op De Tuinen

Zaterdag 11 mei

Uitstapje Ronde van het Sterrebos

Weekend 17, 18 en 19 mei

Van Swietenfestival op De Tuinen

Zondag, 26 mei

Koloniedag Frederiksoord

Zondag, 4 augustus

Kolonie Zomermarkt

Weekend 14 en 15 september

Corso

Voormalige Gerard Adriaan van Swieten Boschbouwschool 125 jaar

Op 9 juli 1888 werd de Gerard Adriaan van Swieten Boschbouwschool feestelijk geopend in het bijzijn van dhr F.H.L. van Swieten, gepensioneerd Majoor der Cavalerie te Delft.

Hij had de financiële middelen voor het stichten van de bosbouwschool beschikbaar gesteld, net zoals hij dat eerder voor de tuinbouwschool en later voor de landbouw(-vak)scholen deed. Hij wilde op deze wijze voorkomen dat zijn nalatenschap onder verre bloedverwanten zou worden verdeeld. Wat hij beschouwde als zijn enig kind, dochters telden toen niet mee, zijn zoon Gerard Adriaan, was in 1881 op bijna 21-jarige leeftijd overleden en zijn echtgenote was al eerder gestorven. Van Swieten wilde de naam van zijn overleden zoon verbinden aan de scholen en die naam zo laten voortbestaan. Dat is hem gelukt.

Het gebouw bevatte twee schoollokalen en boven een ruime woning voor de leraar-directeur. Het doel van de aanvankelijk 2-jarige opleiding aan de school was: *'te vormen degelijke boschbazen, die bekend zijn met alles wat omtrent Houtcultuur van ondergeschikte beambten, zoowel theoretisch als praktisch, verlangd kan worden en die in staat zijn de werkzaamheden zelf uit te voeren'*. Als praktijkgebieden voor de school waren er aan de Vledderweg de zogenaamde abc-terreinen, thans twee bungalowparken/camping en een buitenwijk van Vledder, de Boschbouwkamp.

In 1902 werd de school opgeheven door verminderde belangstelling (ook de Heidemaatschappij, opgericht in 1888, begon cursussen te verzorgen) en het stopzetten van de rijksbijdrage. In 1905 overleed Majoor Van Swieten.

Vanaf 1903 heeft het pand dienst gedaan als *'Algemeen Bureau der Maatschappij van Weldadigheid'*, later genoemd *'Kantoor der Maatschappij van Weldadigheid'*. In 1974 keerde het kantoor van de Maatschappij terug naar het toen volledig gerestaureerde Huis Westerbeek en werd het pand verbouwd tot dubbel woonhuis en verhuurd voor particuliere bewoning. Die functie heeft het tot op de dag van vandaag.

De oude naamgeving zal bij een volgende schilderbeurt weer op de gootrand verschijnen. Een mooi verjaardagscadeau voor het pand.

Nieuws vanuit Huis Westerbeek

- Naast Alice Wösten is inmiddels mevrouw Anneke Haarsma tot het **bestuur** van de Maatschappij van Weldadigheid toegetreden.
- De huurovereenkomst met **Hotel Frederiksoord** is per 1 april j.l. beëindigd. De zoektocht naar een nieuwe uitbater van het hotel is gestart. Een aantal belangstellenden heeft zich al gemeld.
- Met de Grontmij is overleg gaande over het ter-

reintje van de **voormalige soos** van de leerlingenvereniging. Doel is om in elk geval zo snel mogelijk het vervallen gebouw te slopen.

- Er wordt gewerkt aan de **visie Hart van de kolonie**; het betreft het gebied van De Koloniehof tot de Bakkerij. Ook De Tuinen van Frederiksoord spelen daar een rol in. Getracht wordt medio dit jaar de visie gereed te hebben.
- Aan de **Molenlaan** is inmiddels de laanbeplanting gerealiseerd. Wanneer de vorst nu echt wegblijft kan worden begonnen met het aanbrengen van de verharding van Grau Stabiel.
- Zodra de vergunning binnen is, zal worden gestart met het aanleggen van de infrastructuur van de **Vaartweg**.
- De **vrijboerhoeve** aan de majoor Van Swietenlaan bij de rotonde, deel uitmakend van de te ontwikkelen visie Hart van de kolonie, is tij-

dijk in gebruik voor de buitendienst van de Maatschappij. Ook het uitzendbureau BATS in o.a. de agrarische sector en de groenvoorziening heeft daar voorlopig onderdak gevonden.

- **Hoeve Prinses Marianne** is in gebruik bij de familie Dijkhuizen. Het is weer een volwaardig en modern veeteeltbedrijf. De monumentale hooischaar is gerestaureerd.
- Eind september of begin november zal op het terrein van De Koloniehof de **Erfgoedfair** voor het noorden worden gehouden. Organisaties die werkzaam zijn op het gebied van erfgoed, zullen zich daar presenteren.
- Op 22 maart hebben het personeel en de vrijwilligers van de Maatschappij en De Koloniehof een bezoek gebracht aan de voormalige onvrije kolonie **Ommerschans**. Een informatief en gastvrij onthaal.

UNESCO-voorlichting druk bezocht

Het Koloniekkerkje was vol. De aanloop naar de status van werelderfgoed leeft onder de inwoners van de kolonie.

Op 23 januari werden de belangstellenden geïnformeerd over hoe het ervoor staat. Onder regie van de burgemeester van Westerveld en in aanwezigheid van bestuurders van Weststellingwerf en Steenwijkerland gaf de projectleider van de provincie de stand van zaken van het nominatiedossier weer, en de weg die nog is te gaan. Ook werden de voorlopige bevindingen van

het voorgeschreven onderzoek naar de 'Uitzonderlijke Universele Waarden' uit de doeken gedaan.

Dat er nog veel moet gebeuren, is duidelijk, maar het is goed te constateren dat er vol energie aan wordt gewerkt, zowel bestuurlijk als ambtelijk, en dat we op de goede weg zijn. Ook mooi is dat alle betrokken overheden er de schouders onder zetten, helaas op de provincie Overijssel na. Maar het kan niet anders dan dat ook zij zullen aanhaken wanneer zij zich die bijzondere positie realiseren.

Afgesproken is dat in het najaar een nieuwe infor-

matiebijeenkomst wordt belegd wanneer het genoemde onderzoek definitief is vastgesteld. Aan het eind van de avond werden de aanwezigen geïnformeerd over de initiatieven van de Kerngroep Kolonie.

De jacht op de Museumprijs

Het zal je maar gebeuren: geplaatst worden in het gezelschap van grote musea als Beeld en Geluid en het Joods Historisch Museum. Samen met het museum Dr8888 overkwam dat ons museum De Koloniehof.

In mei vorig jaar werd De Koloniehof aangemeld voor de race om de Museumprijs 2013 van het Prins Bernhard Cultuurfonds en de Bankgiro Loterij. Meer dan veertig andere musea deden dat ook. Een vakjury heeft vervolgens als mystery guest alle musea bezocht. Niet zeggen wie je bent of waarvoor je komt maar goed om je heen kijken en luisteren en beoordelen welke musea het meest voor de prijs in aanmerking kwamen. Zo kwam het dat De Koloniehof begin maart als een van de vier genomineerden uit de bus kwam. Alleen al die nominatie was geweldig nieuws.

En toen ging het erom. Hoe krijg je zoveel mogelijk mensen aan het stemmen, stemmen dat alleen via de computer kon. Door de organisatie werd een aparte stemcomputer in De Koloniehof beschikbaar gesteld. Maar er moest veel meer gebeuren. Een intensieve campagne volgde. Flyers werden verspreid, adressenbestanden werden via email aangeschreven, artikelen in de media, het museum

elke middag in maart gratis toegankelijk. Er werd getwitterd en zelfs een eigen Facebookpagina van De Koloniehof zag het licht. Personeel van de Maatschappij en het museum draaide overuren om zoveel mogelijk bekendheid te genereren.

Snel was duidelijk dat ze er niet alleen voor stonden. Er bleek erg veel steun uit de regio te komen. De voltallige raad van de gemeente Westerveld en het college van B&W hees zich in koloniekleding om een open brief aan generaal Johannes van den Bosch voor te dragen. De brigade op de Johannes Postkazerne in Havelte steunde in haar eigen media de nominatie. De reïncarnatie van de stichter van de Maatschappij bezocht De Koloniehof. Maar zeker zo belangrijk: zeer velen gebruikten hun eigen netwerk om zoveel mogelijk mensen naar die stempagina te leiden. Die steun werd door het museum enorm op prijs gesteld.

Toen op 4 april bleek dat de prijs en de bijbehorende €100.000 niet in Frederiksoord terecht kwamen maar bij het Joods Historisch Museum, was dat uiteraard een teleurstelling, maar vanzelfsprekend werd het de Amsterdammers gegund. Op De Koloniehof en in Huis Westerbeek was ook het besef dat er de voorafgaande weken heel veel positieve aandacht was voor het museum. En dat is in deze

periode waarin de nominatie voor de Werelderfgoedstatus speelt, niet onbelangrijk. Meer dan 5.500 stemmen voor De Koloniehof is een prachtig resultaat na een paar inspannende weken waarin de plaats van het museum in de omgeving duidelijk werd en werd versterkt. En misschien is dat nog wel de grootste winst.

Werk Kerngroep Kolonie gaat door

De Kerngroep Kolonie is weer een aantal keren bijelkaar geweest. Het werk van de groep gaat gestaag verder.

Een aantal acties op een rij:

- De **informatiegids** voor bewoners is naar verwachting eind dit jaar beschikbaar.
- De **informatiecursus** 'De Koloniën en Omgeving' is gereed. De eerste cursus is van start gegaan.

- De **website** 'In de kolonie' met info over wonen, werken en recreëren in ons gebied is dit najaar in de lucht.
- De **ondernemersvereniging** Vledder e.o. maakt graag gebruik van het aanbod van de Kerngroep voor een bezoek aan een gebied dat al de Werelderfgoedstatus heeft om daar van hun collega's 'best practices' te vernemen.
- Een klein team is inmiddels aan de gang om

ideeën te ontwikkelen voor het jaar **2018**, het jaar dat de Maatschappij 200 jaar bestaat. Doel is om dat jaar voor de eigen inwoners zoveel mogelijk activiteiten te brengen. Voor de zomer zullen mogelijke participanten een uitnodiging ontvangen voor een informatiebijeenkomst dit najaar.

- Na de zomer zal de **Kolonieploeg** van start gaan, een ploeg vrijwilligers die kleine klussen in onze dorpen aanpakt.

Minister steunt Werelderfgoedwens

Vrijdag 25 januari was voor de projectgroep die zich inzet om de Koloniën van Weldadigheid voor de Werelderfgoedlijst voor te dragen een belangrijke dag.

De - aanzienlijke - kosten voor het samenstellen van het nominatiedossier worden door alle deelnemende gemeenten en provincies in Nederland en België gedragen. Namens de Minister van ocv kwam de directeur van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Cees van 't Veen de projectgroep moreel en financieel ondersteunen. Na het tekenen van een overeenkomst kon gedeputeerde Rein Munniksma in het bijzijn van Burgemeester Rikus Jager en Jan Mensink, directeur van de Maatschappij van Weldadigheid een cheque van €180.000 in ontvangst nemen. Voor de minister past de nominatie volledig binnen haar visie Erf-

goed en Ruimte waarin meer bekendheid van waardevolle gebieden in Nederland wordt nagestreefd.

Het onderzoek naar de waarden van de koloniën is al in volle gang.

De managementplannen waarin wordt vastgelegd hoe met die waarden zal worden omgegaan moeten nog worden opgesteld. Begin 2016 moet het dossier in Parijs bij UNESCO in de brievenbus liggen zodat in juni 2017 in de jaarlijkse vergadering de beslissing kan vallen. En dat is dan mooi op tijd voor 1 april 2018, de 200ste verjaardag van de Maatschappij.

Gemeensmannen

Als een bewoner van de kolonie Frederiksoord iets gedaan had wat niet mocht moest dat worden onderzocht door de Raad van Toezigt van kolonie 1.

Die ondervroeg alle betrokkenen, maakte een proces-verbaal als verslag van haar zitting en stuurde dat naar de Raad van Policie voor de gewone koloniën. Die deelde dan al of niet straffen uit.

Vanaf 1825 krijgt dat een democratisch tintje. Elk der drie koloniën, dus ook Frederiksoord, heeft een 'gemeensman', een door de kolonisten uit hun

midden gekozen vertegenwoordiger die zowel in de Raad van Toezigt als in die van Policie zit. Niet dat iedereen zich zo maar kandidaat mag stellen: de adjunct-directeur draagt een kandidaat voor; als die door de andere kolonisten wordt weggestemd draagt deze een volgende kandidaat voor, enzovoort. Of die verkiezingen in de praktijk zo veel hebben voorgesteld, valt te betwijfelen.

De eerste gemeensman van Frederiksoord is Johannes Adamus Hoffman, een kolonist uit Amsterdam die al een stukje in de 60 was toen hij in 1820 aankwam. In principe moets er elk jaar een nieuwe

gemeensman gekozen worden. De directeur verget dat en Hoffman blijft aan van oktober 1825 tot er midden 1829 een nieuwe directeur is, Jan van Konijnenburg, die een verkiezing organiseert. Dan is de gemeensman voor Frederiksoord George Althoff, ooit geboren in de omgeving van Munster in Duitsland, maar door Den Haag in de kolonie geplaatst. Daarna is er elk jaar een verkiezing en behoudt de tuchtrechtspraak een democratisch tintje.

Wil Schackmann

schrijver van De proefkolonie

Koloniedag biedt veel

Duizenden bezoekers kwamen op 1 november 2009 af op de eerste Koloniedag, een dag speciaal gericht op nazaten van bewoners van de vrije koloniën. Maar ook voor de gewone bezoeker was er veel te zien, te horen en te beleven.

Op zondag 26 mei a.s. is de volgende Koloniedag en ook dat belooft weer een prachtige dag te worden. Het motto van die dag is Bewoningsgeschiedenis in kaart.

Wat is er zoal te doen. Allereerst uiteraard de presentatie van de resultaten van het bewoningsonderzoek: wie heeft waar gewoond. En dat was nog een hele puzzel al was het maar omdat de huisnummering in de loop van de tijd nogal eens is gewijzigd. De nieuwe multi-touchtable zal te gebruiken zijn in De Koloniehof en het Inforum. Daarop is te bekijken waar de huisjes hebben gestaan en wie daar in de kolonietijd in hebben gewoond. Ook zullen er diverse voordrachten zijn waaronder een van Philip Freriks, nazaat en ambassadeur van het UNESCOtraject.

Ook zullen nieuwe - en oude - boeken over de koloniën worden gepresenteerd met bijbehorende signeersessies. Er zullen films over de kolonie worden vertoond en een toneelstuk worden opgevoerd waarin de Raad van Tucht zal zijn te bewonderen. Rondritten met paardentram, boevenbus en oude tram, alle met gids, staan ook op het programma evenals rondwandelingen onder begeleiding van een gids. En ook de kinderen zullen niet worden vergeten.

Het belooft voor iedereen een interessante dag te worden waarin alle medewerkers en vrijwilligers in oude koloniekleding zullen zijn gestoken. Voor ons als bewoner: kijk er niet van op wanneer mensen met meer dan gemiddelde aandacht uw huis observeren. Het kan maar zo zijn dat voorouders van de kijkers daar gewoond hebben: leuk aanknopingspunt voor een gesprek.

Meer info op www.koloniedag.nl.

KOLONIEDAG 26 MEI 2013
KOLONIËN VAN WELDADIGHEID
Zondag 26 mei
Inforum Frederiksoord 10.00-17.00 uur
Entree: € 5,- Kinderen tot 12 jaar: gratis
Parkeren: gratis

ONTWERP, OPMAAK EN DRUKWERK

CORKRUTER@ZIGGO.NL

SPONSOREN VAN DE STAR

Alice de Boer

Bouwbedrijf Broekman v.o.f.

DE HJL GROEP

WILCO BEUGELING

n.o. **Rob de Boer** vasteplanten

OP MAAT VERSTELATELIER
Kledingsverstel- en reparatiewerk
Tel: 06-20606650

0521 381379

Familie **K. LEEUW**

UITVAARTVERZORGING KIERS

Oranjeberg
Doordichte eenheid, optimale zorg

stichting maatschappij weldadigheid

Villa Sterrebois

TANKSTATION MENER

